

at holde en Hjælpe lærer, hvis han ikke ser sig i Stand til at betribe sin Gjerning; men da det dreier sig om Folk, der sidde under smaa Raar, som i Reglen ikke have Raad til dette, bliver Følgen deraf atter den, at den Vedkommende bliver siddende i sit Embede og rygter sit Hverv saa længe, som det paa nogen Maade er ham muligt. Men det er indlysende, at dette hverken er til Gavn for Skolen eller for Undervisningen. Dette bliver der for en Del raadet Bod paa ved Lovforslaget, idet der bliver stillet rundelige Midler til Skoleraadenes Disposition, saa at Lærerne, naar Liden kommer, da de ønske og trænge til at faae deres Afsted, ogsaa i Reglen ville kunne faae den. Jeg vil endnu blot gjøre en Bemærkning ligeoverfor det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds (Lang), der i sit Foredrag saa stærkt fremhævede, at denne Lov, som her kom, var vedtaget paa det andet Sted, hvor man ikke brød sig videre om den, og hvor man ikke agtede at benytte den, og at det altsaa ikke havde saa stor en Betydning, hvilke Meninger man derovre havde om Loven. (Stemmer: Det Sidste sagde han vist ikke!). Det er ganske vist ikke Ordene, men Meningen var dog vistnok den, at vi ikke kunne være tjent med at tage en saadan Lov, som de havde vedtaget derovre, og at der ikke kunde tillægges den Ros, man der havde tillagt den, nogen væsentlig Betydning. Men der er en anden Side af Sagen, som jeg skal tillade mig at henlede Opmærksomheden paa, og det er den, at hvis Forholdet var saaledes, at de derovre i det andet Thing, der havde vedtaget Loven eller noget lignende ifjor, ikke agtede at benytte Loven og desuagtet vare villige til at give deres Samtykke til, at der anvendtes saa store Statsmidler, som der her er Tale om, saa vilde det være saa meget desto høimodigere af dem derovre, at de vilde give Slip paa disse store Midler til Fordeel for en Undervisning, som de ikke agtede selv at nyde godt af.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet (Fischer): Det vilde ikke være hensigtsmæssigt, om jeg forsøgte at gennemgaa alle Entkeltigheder i den lange Række af Udtalelser, der ere fremsatte her i Thinget, siden jeg iforgaars havde Ordet; men jeg skal søge at dvæle ved nogle af de almindeligere og vigtigere Punkter, der ere blevne fremdragne, for derved at stille min Opsættelse med Hensyn til disse Punkter i et saa klart Lys som muligt. Først skal jeg dvæle ved en Udtalelse af det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds (Berg), som blev fremfat for et Dieblif siden. Det ærede Medlem opfastede nemlig det Spørgsmaal, om Undervisningen ved det foreliggende Lovforslag kunde føres fremad til et tilstrækkelig høit Maal, og derefter gjorde det ærede Medlem forskjellige Indsigelser mod nogle Entkeltigheder af den Grund,

at de formentlig ikke førte til et tilstrækkelig høit Maal. Ja, det Spørgsmaal maa jeg bevare ved at opfaste et andet Spørgsmaal: Hvad er et tilstrækkelig høit Maal for Undervisningen? Efter min Mening kan der ikke gives noget fuldstændigt tilstrækkeligt Svar paa dette Spørgsmaal. Man maa forbeholde Fremtiden at sætte dens Maal, saaledes som dens Krav og Evne til at gennemføre det maatte blive, og vi maa nøies med i Diebliffet at opfaste det Spørgsmaal, om der ikke ved den foreslaaede Ordning er gjort et Fremskridt og et betydeligt Fremskridt hen imod et høiere Maal. Derfor ærede Medlemmer mene, at man ikke har ført Sagen vidt nok frem, nu vel, saa paapeg, hvorved man kan føre den videre; det skal blive taget under Overveelse. Men afvis ikke Sagen med en Anvisning paa, at man skal tilstræbe et tilstrækkelig høit Maal, uden nærmere at betegne, hvad man forstaaer ved det Maal, thi derved vil Sagen ikke baades. Hvad det Formelle angaar, gjorde det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgkreds (Bille) igaar den Bemærkning, at Lovforslaget ikke var let overskueligt paa Grund af, at vi her savnede en Kodifikation, en hel Fornøjelse af vor Skolelovgivning. Ja, deri giver jeg det ærede Medlem fuldstændig Ret; der er Ingen, der kan have den Opgave jevnlig at benytte vor Skolelovgivning, uden at have en Følelse af, at der er en stor Trang til at foretage en Kodifikation af det Hele forfra. Den Gang jeg kom til at tænke paa at gjøre Noget i denne Sag, var det ogsaa min Lante at tage Sagen paa den Maade; men jeg har maattet opgive det, fordi jeg har manglet Midler til at gennemføre et saadant Arbejde. Dette Arbejde, der her foreligger, eller mere korrekt: det Arbejde, jeg forelagde i Landstinget, er mit Arbejde, derved har jeg ikke havt nogen Understøttelse i Ministeriet; det har jeg kunnet overkomme, men en hel Omsættelse af vor Skolelovgivning har jeg ikke været i Stand til at foretage. Det maa være min Undskyldning for, at det ikke er fset. At det iøvrigt har sine Misligheder at tage det Hele for fra Nytt af, bemærkede jo det ærede Medlem; thi saa bliver det for Meget. Kommer man derimod med et fortere Lovforslag, føler man Manglerne eller det Banskkelige ved at passe det ind i det Gamle, der bliver staaende, og jeg indrømmer ogsaa, at det paa mange Steder, naar man ikke læser ret nøie, kan blive mindre klart, hvad der bliver staaende, og hvad der ophæves; men nogen væsentlig Uklarhed tror jeg ikke, at dette Lovforslag vil kunne afstedkomme. Ser man nøiere til, er jeg overbevist om, at det kun er i de første Paragrafer i det første Afsnit, at man i nogen væsentlig Grad vil faane en Omsættelse. De øvrige ville frembyde nogen væsentlig Banskkelighed ved Benyttelsen. Et andet æret Medlem fra Kjøbenhavn (Scharling) opfastede det Spørgsmaal, om det ikke vilde være heldigere,